

AVTONOMIST

Celoletna naročnina 120 K, mesečna 10 „, Posamezne številke se računijo po 2 K. Inzerati se računajo: pol str. 800 K, manjši sorazmerno. — Pri majhlih oglasih beseda 1 K.

::

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

::

Najnovejše.

Kraljevski namestnik Ivan Hribar v Ljubljani.

Zagreb, 10. julija, Iz Beograda javljajo: Ukaz o imenovanju kraljevskega namestnika za ljubljansko okrožje gospoda Ivana Hribarja je že podpisan. Ivan Hribar bo odpotoval v kratkem za

nekaj dni v Prago, da izroči svoje posle začasnemu voditelju poslanstva, nakar nastopi svoje novo službeno mesto v Ljubljani.

Kdo bo naš poslanik v Pragi?

Zagreb, 10. julija, Iz Beograda javljajo: Protest, ki ga je vložil Jugoslovanski klub pri ministrskem predsedniku Pašiču na podlagi izjave vseučiliških profesorjev v Ljubljani proti imenovanju posl. dr. Vošnjaka poslanikom v Pragi je napravil v vnanjem ministrstvu jako velik utis, zlasti pri onem delu merodajnih uradnikov, ki so že za časa ministrovanja dr. Trumbiča bili protivni imenovanju dr. Vošnjaka na poslansko

mesto v Varšavi. Zato je jako verjetno, da že pripravljeni ukaz o imenovanju dr. Vošnjaka poslanikom ne bo predložen v podpis, ampak bo vprašanje zasedbe poslanskega mesta v Pragi odloženo. V demokratičnih krogih smatrajo, da ima v slučaju nepotrditve dr. Vošnjaka poleg srbskih kandidatov dobre izgleda za to mesto bivši trgovinski minister dr. Albert Kramer.

Rekonstrukcija vlade.

Zagreb, 10. julija, Vsled Pašičeve boleznin in vsled odhoda velike večine ministrov in merodajnih parlamentarcev se je nameravana rekonstrukcija vlade

odgodila za nedoločen čas. Za enkrat je gotovo le to, da Joca Jovanović ne bo obdržal ministrstva za promet, ampak ostane minister javnih del.

Špekulacija s poljskimi markami.

Dunaj, 10. julija, Varšavski listi javljajo, da so finančna pogajanja med poljskimi zastopniki in zastopniki francoskih in ameriških bank ugodno končala. Velika Morganova finančna skupina bo baje dovolila Poljakom večje dolarsko poso-

jilo pod ugodnimi pogoji, kakor hitro bo rešeno vprašanje Gorenje Šlezije. (Te vesti smatrajo dunajski finančni krogi samo za poskus, vzdigniti vrednost poljskega denarja, ki je v poslednjem času silno padla).

Dnevne vesti.

25 letnico maturre so praznovali 10. t. m. maturanti VIII. a odelka stare državne gimnazije v Ljubljani. Pri prostega intimnega sestanka se je udeležilo lepo število šolskih tovarišev, katerih velika večina zavzema danes visoke in odlične položaje v našem javnem življenju. Obžalujemo, da zaradi skromnega prostora ne moremo objaviti podrobnjšega poročila, pač pa želimo gospodom, da bi praznovali vsi še 50 letnico.

hitrostjo, bo dvor dovršen do 15. novembra bogve katerega leta.

Nove banke v Ljubljani. Ravnatelj Jadranske banke g. A. Praprotnik ustanovi v Ljubljani novo bančno podjetje v velikem štalu. Poslovne prostore bo imel novi zavod v hiši g. Kregarja na Sv. Petri cesti, kjer so že pripravljene najmodernejše urejeni prostori. — V do sedanje gostilniške oziroma kavarniške prostore hotela „Triglav“ v Kolodvorski ulici pa se preseli Mariborska eskomptna banka. Denarja bo torej v Ljubljani dovolj.

Brezuspešen trud. Za časa vojne je bilo za Srbijo najvažnejše poslanstvo v Parizu, kjer je „iz neznanih vzrokov“ igral važno vlogo prvi tajnik poslanstva M. Gluščević. Pohlep po denarju in želja po razkošnem življenju sta ga dovedla do tega, da je zlorabil diplomatskim pošiljatkam priznana prostost in v diplomatskih kovčegih tihotapil platin v — Nemčijo, dokler mu ni prišla francoska policija na sled. Pašič in Vesnić sta imela mnogo skrbi predno sta to nečedno afero „zatušala“. Nedavno tega pa se je Gluščević oženil v Parizu in pri tej priliki je znani Krsta Cicvarič zopet pogrel to staro zadevo v „Beogradskem Dnevniku“, kjer zahteva energično, naj vendar naše merodajne oblasti poskrbe, da bodo krivci že enkrat kaznovani in obeta nova „razkritja“ o aferah, v katere so zapletene najodličnejše beogradske rodovine. — Po dosedanjih izkustvih bo vsak tozadeven napor ostal brezuspešen, ker „beogradska posodica“ ni le korumpirana skozi in skozi, ampak tudi — vsegamogočna!

Nova stanovanjska naredba, ki jo je objavil „Uradni List“ 6. t. m. in pa novi „Pravilnik“ za izvedbo naredbe (objavljen v „Uradnem Listu“ od 8. t. m.) je še vedno predmet živahnih razprav v krogih najemnikov in gospodarjev. Naredba vsebuje nekatere nejasnosti, ki bodo povzročile veliko število pritožb. Tako n. pr. ni natančno določen pojem „ekonomsko slabjših“ (čl. 5. naredbe), za katere je ustanovljeno le trikratno povečanje predvojnje stanarine. Ravno tako je sporno, ali veljajo nove cene šele od 1. avgusta dalje, ali pa že od 1. julija, kakor to določa naredba. Negotovo je tudi, ali veljajo za najemnike lokalov še stari že več let sklenjeni kontrakti ali jih bo mogoče z ozirom na novo naredbo primerno izpremeniti. Na vsak način je pa naredba jako dobra za — advokate!

Nova telefonska naredba. V poštenem ministruju so izdelali novo uredbo o telefonskem prometu, veljavno za vsó državo. Mogoče ne bi bilo napačno, če bi se kakšna komisija nekoliko pobrigala tudi za brezžično telefonijo, ki je danes že silno visoko razvita. Tako n. pr. so priobčili izid boja med roko-borcema Dempsey-jem in Carpentierjem po celi Ameriki in na ladje s pomočjo brezžične telefonije. Ogrska postaja 6 velikih centralnih postaj za to občilo. Mogoče bi bilo potem tudi pri nas telefoniranje nekaj lažjega.

Novi konak v Beogradu. Komisija za dograditev novega dvorca je končala svoje delo. Novi dvor mora biti gotov do 15. novembra. Pohišstvo je dobavila francoska tvrdka Bezier (ali domačih ni?) in je že dospelo na carinarno v Maribor. Če bo carinarna poslovala tudi v tem slučaju s svojo običajno promptno

Celo pevsko društvo, broječe okrog 25 oseb, s pevovodjem vred so zaprli v Novem Sadu. V Novem Sadu obstoji namreč številna protestantska verska občina. Pevski zbor te občine je imel nedavno svoj občni zbor, ki ga pa niso priglasili pristojni oblasti. Zato so celo društvo odvedli iz zborovalnega lokala v zapor.

Na razgledu.

Komaj je bila prva ustava naše države sprejeta, že se oglašajo toliko glasov za njeno revizijo, da to prese- neča celo nas. Predvsem so za njeno revizijo srbski zemljoradniki (kmetje), katerih stranka se v Srbiji širi bolj in bolj. Tudi bosanski kmetje hočejo z vsemi močmi v boj proti svojim gospodarjem — turškim fevdalcem. Seveda revizije ne bodo dopustili tisti, ki so ustavo napravili in za njo glasovali: demokrati, radikali, slovenski samostojneži in — Turki. Vsi vemo, da veljanska večina ljudstva te ustave ne pripozna za dobro in pravično. Iz tega sledi, da mnogi volilci svojim poslan- cem ne verujejo več, da so mnogi „na- rodni zastopniki“ danes brez potreb- nega jim zaupanja med ljudstvom. Mnogi volilci so danes presenečeni, ker je vse skupaj izpadlo tako, kakor sami ni- so nikoli in nikdar pričakovali.

Če bi imeli poslanci, ki so za se- danjo ustavo glasovali, kaj vesti, bi rekli: To smo napravili; sedaj naj se pa ljudstvo pozove, da nam pri novih volitvah izreče zaupnico ali pa nezaup- nico! Toda tega gospodje niso storili, temveč so svoje poslansko življenje sami sebi podaljšali. To kljub temu, da je sedanja demokratično-radikalna ve- čina za stalno nevzdržljiva. Srbski radi- kal in srbski demokrat sta ko pes in maček. Sedaj bodo najbrže napravili še nov volilni red za redni parlament. Potem pa pride na dnevni red agrarno vprašanje. Pri tej priliki bodo padli de- demokrati nad radikale in skušali z radi- kalnimi besedami in frazami popraviti svoj ugled pri ljudstvu. To je njihov današnji politični špekulativni račun. Ob tej priliki — to bo najbrže že na po- mlad enkrat — pa bodo zahtevali raz- pist parlamenta in nove volitve. Oni bi radi šli v volitve kot zagovorniki kmetskega ljudstva. Isti račun imajo pripravljene tudi naši „samostojneži“, ki so po svoji politični duši itak zgolj liberalci!

Vprašanje je sedaj, če bodo srbski radikali mirno čakali, da jim njihovi se- danji zavezniki demokrati predložijo ta svoj politični račun. Mi mislimo, da ne bodo. Radikali utegnejo sedanjo koa- licijo razbiti že poprej in forsirati nove volitve še letos. Deloma zato, da pri novih volitvah še ne bodo mogli sode- lovati naši sodržavljani, deloma pa tudi zato, da njihovi konkurenti (de- demokrati) ne bodo mogli iti v nov vo- lilni boj kot „napredni borilci“ odušno „reševalci agrarne reforme“. To se vidi že sedaj, ko izpodrivajo radikali demo- krate med volilstvom in v Vojvodini, i v

Bosni, i v Sremu ter celo že v — Liki. Seveda delajo vsi brez računa — zem- ljoradnikov, ki so za revizijo ustave v njenih najbolj bistvenih točkah. Kako se bo obrnila radičevska stranka na Hrvatskem — tega danes z gotovostjo nihče povedati ne more.

Kaj pa pri nas v Sloveniji? Demokratje so v razsulu. Ž njimi hodi le še vodstvo socialne demokra- cije, katera pa se končno in naposled more vendarle konsolidirati kot res- nična delavska stranka. Narodni so- cialisti bodo pobrali največji del libe- ralne deščine — kakor se vidi. Komun- isti so organizacijsko težko zadeti, ker ne smejo imeti organizacij. Na Hrati- skem in v Bosni jih je prav veliko vsto- pilo v organizacije Pučke (ljudske) stranke. Volilni program, ki bo pri nas ostal zmagovit, se da zapisati sledeče:

1. Revizija ustave v tem pravcu, da ostane Slovenija nedeljena in da dobi avtonomijo;

2. Revizija zlasti 3. oddelka ustave, ki govori o ekonomski in socialni za- štiti delovnega ljudstva na temelju so- cialne pravice;

3. Pobijanje kapitalizma;

4. Boj za zmago socialnih načel v vsem javnem življenju — v politiki in v gospodarstvu — ter zlasti za uvedbo resnično moderne socialno politične zakonodaje;

5. Boj za socialno pravično izved- bo agrarne reforme ter

6. Boj za resnično in res demokra- tično izvedeno samoupravo ljudstva v najširšem pomenu.

Če bi se na ta programna načela zedinile vse tiste naše slov. stranke, ki so še resnično ljudske, potem je uspeh zagotovljen. Vsaj glede teh so- cialnih, gospodarskih in političnih točk ne sme biti nikakršnega cincarenja ter osebnih razpoloženj. Prepričani, da preprosto in ubogo naše ljudstvo teži za tem, smo tudi prepričani, da bo pre- težna večina naše inteligence pri pre- stoječih borbah znala pokazati, da so- čustvuje z ljudstvom, iz katerega je iz- šla. Naj se „rodoljubje“ enkrat izkaže in pokaže tam, kjer ga delovno sloven- sko ljudstvo — kmet in delavec — res potrebuje in tudi pričakuje.

Dobojevati moramo, da bo v drža- vi in v pokrajinah odločevala ljudska volja in korist splošnosti, ne pa volja malih političnih klik, ki jim je ljudstvo in narod — deveta briga.

Kdor sedaj klovi duhom in meče puško v koruzo dela slabo uslugo i sebi i slovenskemu ljudstvu v obče.

Pokrajinske skupščine.

Mi smo že v zadnji številki jasno in določno povedali, da priznamo, da je sedanja ustava naše države veljavno sprejeta in zato priznamo to ustavo kot izvršen čin. Obenem smo pa naglasili, da se z vsebino proglašene ustave, ki uvaja pri nas centralizem, absolutizem in nedemokratično reakcijo, nikdar ne bomo strinjali in da se bomo borili z vsemi po postavi in po tej ustavi sami dopustnimi sredstvi za revizijo, t. j. za izpremembo sedanje ustave oziroma ti- stih točk, ki ne odgovarjajo načelom modernega demokratizma.

To naše stališče je popolnoma pra- vilno. Ustavo so sklenili ljudje, kakor sklepajo ljudje tudi druge postave. Tudi ustava v svojem bistvu ni nič drugega kakor zakon ali postava. Kakor pa imajo ljudje pravico boriti se v parla- mentu, na shodih, v časopisju itd. proti vsebini že obstoječih zakonov, ki ne odgovarjajo več potrebam časa, ravno tako je upravičeno tudi prizadevanje za izpremembo državnih osnovnih za-

konov, ki tvorijo ustavo. To ni niti boj proti ustavi kot taki, kajti če se borim za izpremembo ustave, s tem še ne tr- dim, da je ustava kot taka državi ne- potrebna, ampak hočem samo drugačno ustavo, — niti je to boj proti državi, ker državni obstoj ni ravno navezan na centralizem, ampak država obstoji lah- ko tudi na federalistični podlagi ali pa na sovjetski, če že hočete. To razume- jo danes vsi ljudje, samo gospodje okrog „Slov. Naroda“ ne (glej štev. od 7. julija), ki kličejo po svoji navadi vse policaje na pomoč zoper tiste, ki pra- vijajo, da je boljše, če ima skupna držav- na zgradba več oddelkov, v katerih lahko vsak po svoje zadovoljno živi, kakor pa centralistična zgradba, v ka- teri živi vse skupaj nabasano pod eno streho: ljudje in živina in race in pod- gane.

Sedanja ustava nam daje sama na roko važno sredstvo za doseg potreb- nih izprememb. Ustava določa, da se mora cela država razdeliti na „oblasti“.

t. j. pokrajine ali okrožja. Okrožjen daje ustava nekoliko samouprave zlasti v gospodarskih ozirih. Nosilec okrožne samouprave pa je

pokrajinska skupščina, ki odgovarja nekoliko bivšim deželnim zborom vsaj po obliki. Moči seveda pokrajinska skupščina ne bo imela tiste, kot so jo imeli nekdanji deželni zbori, ampak nekaj jo bo le. To od ustave same pokrajinskim skupščinam dano moč bo treba spretno

izrabiti in izkoristiti. Tudi stara avstrijska ustava in stari avstrijski zakoni so silno omejevali delokrog in kompetenco nekdanjih deželnih zborov in o kaki pravi, v zakoni utemeljeni in življenjskim potrebam modernejšega časa odgovarjajoči avtonomiji ali samoupravi ni bilo mnogo videti. Kljub temu so si znali nekateri deželni zbori **priboriti** tako moč, da je vpliv deželnih zborov daleč presegal za zakonom mu določene meje. Vse to je bilo odvisno

samo od pravih ljudi. Kaj je pomenil n. pr. deželni zbor in odbor dolga leta? Malo ali pa nič! Ko je nastopil dr. Šušteršič v družbi z dr. Krekom in dr. Lampetom, je pa postal nekdanj neznan in brezpomembni deželni zbor kar čez noč **vojvodina Kranjska.** To je zgodovinska činjenica in resnica, ki jo moramo **priznati**, tudi na nevarnost, da nam bodo vrgli naši nasprotniki nekaj „klerikalcev“ in „rdečih jezuitov“ ali pa drugih psokv iz bogate centraldemokratske zaloge v naš neobčutljiv hrbet!

Ni več daleč čas, ko bosta zavladala v Sloveniji dva mogotca po milosti božji in centralno-vladni, toda brez volje naroda. Dobili bomo namestnika oziroma velikega župana za povečano Kranjsko v Ljubljano in zmanjšano Štajersko v Maribor. Ta dva bosta vladala nad odebelenimi „Kranjci“ in nad usušeni „Štajerci“ **absolutno.** Njima se ne bo treba mnogo brigati za to, kaj pravi, misli in želi **ljudstvo**, ampak njihova skrb bo, da se brigata za želje **centralne vlade** in da želje centralne vlade ubijeta trdoglavim ljudem v mož-

gane. Ni pa tudi več daleč čas, ko bosta ta dva oblastnika stopala pred izvoljene zastopnike ljudstva in to bo

odločilen trenotek, ko si bosta stali nasproti dve sili: ena, ki izvira iz milosti od zgoraj, druga pa, ki ima svoje korenine v volji od zdolaj! Od prvega nastopa pokrajinskih skupščin v Sloveniji je silno mnogo odvisno za naš bodoči politični razvoj, mogoče tudi vse!

Volitve v pokrajinsko skupščino se bodo vršile v doglednem času. Če jih bodo odlagali, jih moramo sami zahtevati, vedno zahtevati in tako dolgo zahtevati, dokler se vlada pod moralnim pritiskom javnosti ne bo mogla več upirati splošni zahtevi! Istočasno z zahtevo po volitvah za pokrajinski zbor pa moramo pravočasno poiskati

prave može, ki bodo znali preudarno združevati energijo s politično uvidevnostjo in ki bodo morali biti v prvi vrsti **materielno neodvisni** od vsake vladne milosti, da se že v kali zatre vsaka možnost nedovoljenega vladnega pritiska in spretno prikrite korupcije.

Če bodo prišli v pokrajinske skupščine moške, ki bodo odgovarjali tem pogojem in ki bodo imeli na pravem mestu glavo in srce, potem se bo glas pokrajinskih skupščin kljub od zgoraj komandiranemu odporu velikih županov lahko uveljavil tako, da ga ne bodo mogli in tudi ne smeli preslišati v beogradski centrali in takrat bo narejen **prvi korak do izpremembe ustave,**

ki bo tudi v centralnem parlamentu silno olajšal delo tistih opozicijskih strank, ki se zavzemajo za revizijo sedanje ustave in pospešil uspeh.

Zato smatramo za potrebno, da se vse naše stranke v Sloveniji, ki zavzemajo napram sedanji centralistični ustavi isto ali pa slično stališče kakor mi, pravočasno posvetujejo glede volitev v bodoče pokrajinske skupščine. Lep uspeh bi bil že to, če bi se dal doseči v obeh skupščinah enoten in složen nastop, v slučaju potrebe združen tudi z nepopustljivo energijo!

Kvišku glave.

Od mnogih naših prijateljev dobivamo dopise, v katerih se zelo jasno izraža bojazn, da je sedaj, po sprejetju ustave, vsak boj za izpremembo ustave popolnoma brezupen in zato brezploden. „Partijo smo zaigrali“ — tako tožijo — „in treba se je udati v nemilo usodo, čeprav z jezo v srcu in srdom v duši.“

Mi dobro **razumemo** to žalostno razpoloženje in duševno pobitost, nikakor pa tega **ne odobravamo.**

Mi to **razumemo:** kajti kdor pazljivo motri veliko politično spanje v Sloveniji in kdor pozna težave, s katerimi se mora boriti vsak, kdor se hoče uživati resno in z razumom v nove razmere, zlasti po silni živčni utrujenosti, ki se je polastila ljudskih mas po svetovni vojni, ta se ne bo hudoval, če vidi, da se tudi onih polašča obup, ki so vzdržali vsaj še doslej z ostanki duševne či-

losti, ki jim jo je pustilo po vojni splošno prevladujoče politično mrtvilo.

Ne odobravamo pa tega stanja, ker vidimo in spoznavamo, da je tako stanje pogubno za vse. Obup ni nikdar umesten. Kar naredi ljudje, ni narejeno za večnost, ampak je izpremenljivo. To velja tudi za ustavo, velja tudi za državne in mednarodne pogodbe, čeprav so izrecno narejene in sklenjene za „večne čase“.

Potrebno je le eno: **vzbuditi v ljudeh zanimanje** za vse, kar se godi okrog njih in jih o nevarnosti, ki jim preti, **poučiti. Poučevati** je treba narod, razlagati mu, zakaj gre, in to pri vsaki priliki, z besedo, z berilom, v časopisju, s predavanji, sploh z vsemi mogočimi sredstvi. Samo na ta način je mogoče ljudstvo zbuditi iz političnega spanja in iz politične nezavednosti in mu predočiti novo stanje stvari, za katero še

LISTEK.

Srbski kmetje v bivši kraljevini.

(Nadaljevanje.)

Kakor hitro so bili srbski kmetje razdruženi iz zadrug, so čutili vedno večjo potrebo po denarju. Kmet je moral sedaj mnogo več kupovati kakor prej, dokler je živel v zadrugi, ker s tem kar je pridelal sam, ni mogel pokriti niti svojih najpoglavitejših potreb v toliki meri, kakor jih je mogel prej, dokler je proizvajala in pridelovala zadruga. Na drugi strani se pa kmet tudi pozneje po iztopu iz zadruge ni odrekal navadom in običajem, ki so veljali v zadrugi, ki pa niso več odgovarjali gospodarski moči samostojnega kmeta. Slave („slava“ se imenuje praznovanje krstnega rodbinskega imena, op. prev.), ženitovanja, posmrtnice i. t. d. je vsak gospodar praznoval na isti način kakor v dobi skupnega življenja v zadrugi. „Slave“ so trajale po nekoliko dni, posmrtnice in ženitovanja tudi in nič ne navadnega ni bilo, če je veljala svatba po 100 cekinov!

V svojih denarnih zadregah so kmetje začeli špekulirati. Kmet je pustil obdelovanje zemlje in je raje trgoval z živino, ali pa je odprl majhno prodajalno. Ker pa trgovine ni poznal in je trgoval navadno le s pomočjo izposojnega kapitala, pri tem pa sam rad dalj blago na kredit, je v trgovini navadno kmalu propadel in izgubil še to, kar je imel. Zaraditega so začeli zahtevati okoli l. 1850. omejitve svobodne trgovine, tako da kmet ni smel trgovati, dokler ni dokazal pred oblastjo, da ima dovolj kapitala in dokler mu oblast ni izdala trgovskega dovoljenja. Take in slične omejitve so zahtevali od skupščine do skupščine; še v skupščini od l. 1873. so protestirali proti temu, „češ da danes že vsak lahko slabo trguje“ in so predlagali, da mora občinski „kapetan“ voditi knjigo, v katero se mora vpisati vsak, kdor hoče voditi trgovino.

Nevarnosti pa ni bil podvržen le kmet, ki se je začel pečati zgolj s trgovino, ampak tudi oni, ki je ostal pri obdelovanju zemlje. Znal ni mnogo, kapitala ni imel, delal je s primitivnim orodjem, praznoval je preko 100 dni na leto, posebno priden tudi ni bil, ker se mu v zadrugi ni bilo treba mnogo truditi, zato je pridelal komaj toliko, da je pokrill

ne kaže dovolj umevanja in interesa. Kakor hitro pa bodo ljudje svoj novi položaj razumeli, se ne bodo dali voditi več samo od starih političnih gesel, ampak bodo začeli misliti tudi na nove razmere in razmišljati tudi o teh. Kadar pa bodo ljudje enkrat tako daleč, potem ni treba več obupavati in metati puške v koruzo.

Ustava je sprejeta, to je res. **Toda že centralistični srbski listi (n. pr. „Politika“) dvomijo o tem, ali jo bo mogoče dolgo časa vzdržati v dosedanjih obliki in z dosedanjim vsebino.** Zakaj naj bi potem obupavali mi? Za izvedbo ustave je treba posebnih zakonov, ki lahko mnogo izpremene. Ravno tako je gotovo, da se bodo morale posamezne ustavne določbe same, v obliki kot so, prav kmalu izpremeniti. O tem danes niti najbolj zagrizeni centralisti ne dvomijo več. To pa ne znači nič več in nič manj, kakor da se bo v zelo kratkem času pričelo **aktivno delo za revizijo ustave.** Pri tem je vse eno, ali pade danes ena ustavna določba in jutri zopet ena, torej polagoma, ali pa vse naenkrat. Glavno je, da se prične z revizijo in z reformami in to delo se bo pričelo v prav kratkem času.

Napredovalo bo pa revizijsko delo toliko bolj, kolikor odločnejše, srčnejše in pogumnejše bomo nastopali v javnosti v tem cilju. Zato je vsak obup naravnost škodljiv in kdor obupava, podpira nasprotnika, kar je pokazala menda dovolj svetovna vojna.

Zato pravimo: Kvišku srca! Kvišku glave! Ne obupavajte, ampak delajte!

Koliko volilcev je glasovalo za ustavo?

Za ustavo je glasovalo, kakor znano 223 poslancev, proti ustavi pa 196. Na to sijajno večino so naši državotvorci silno ponosni. Čisto drugo sliko v „sijajni večini“ pa dobimo, ako pogledamo število **volilcev,** ki stoje za poslanci, ki so glasovali „za“ in število volilcev, ki jih zastopajo poslanci, ki so glasovali „proti“.

Po uradnih podatkih so dobili pri zadnjih volitvah glasov:

Demokratje	319.448
Radikalci	284.575
Radičevci	230.590
Komunisti	198.736
Zemljoradniki	151.603
Jugoslovanski klub	111.274
Bosanski muslimani	110.895
Hrvaška zajednica	64.267
Socijalni demokratje	46.792
Muslimani iz Južne Srbije	30.029
Srbski republikanci	18.136
Hrvaški pravaši	10.880
Narodni socijalisti	6.186
Srbski liberali	6.061
Skupaj	1.588.472

Recimo, da so za ustavo sledeči glasovi:

Demokratje	319.448
Radikalci	284.575
Bosanski muslimani	60.895
Od zemljoradnikov	51.603
Srbski liberali	5.061
Skupaj	721.582

Delajte med ljudstvom, kjerkoli in kolikoroli morete! Pojasnite ljudstvu položaj in poučite ljudi, za kaj gre, in čudili se boš te uspehom! Če pa pride med vas človek, ki bo nalašč govoril: „Vse je izgubljeno, itd.“ — tega poženite iz svoje srede in zakličite pogumno in junaško ljudem: **Ni res! Še ni izgubljeno!**

Slovenski rod je alpski rod. Alpski rodovi so trdni in čvrsti. To imejte pred očmi, vi obupanci in mlačneži, in **delajte!** Alpskih rodov si niso nikdar podvrgli mehki ravninci!

Kdor pa ne more delati med ljudstvom sam s svojo besedo, naj priporoča liste, ki imajo pogum, povedati resnico, brez ozira na to, ali je vladni kaj ljubo in všeč ali pa ne! **Priporočajte liste, ki zastopajo neustrašno slovensko stališče po kolikor mogoče veliki neodvisnosti in samostojnosti enotne in nedeljive Slovenije, t. j., ki zastopajo zakonodajno avtonomijo Slovenije!** Mislimo, da ne gremo predaleč, **če trdimo, da stoji med temi listi v prvi vrsti „Avtonomist“.** Širite ga, priporočajte ga, naročujte ga, oglašujte v njem! Ne bojte se nikogar in ne ustrašite se nikakih groženj od strani nasprotnikov! Ravno grežnje iz nasprotnih vrst so najboljši dokaz, **da smo na pravi poti!**

Torej še enkrat: Delajte in ne obupavajte in ne dajte se zapeljevati od lažnjivih in zavratno-potuhnenih govoric naših nasprotnikov, ki širijo **nameuma** malodušnost med vas!

Kvišku glave!

Vzemimo, da so proti ustavi:

Radičevci	230.590
Komunisti	198.736
Jugoslovanski klub	111.274
Bosanski muslimani	50.000
Od zemljoradnikov okoli	100.000
Hrvaška zajednica	64.267
Socijalni demokratje	46.792
Republikanci	18.136
Hrvaški pravaši	10.880
Narodni socijalisti	6.186
Skupaj	836.861

glasov.

Odtod sledi, da je 115.279 glasov več, ki so proti ustavi, kakor onih, ki so za ustavo.

Od muslimanskih volilcev jih je najmanj 9 desetin proti sedanji ustavi, čeprav so muslimanski poslanci glasovali za ustavo. Protičevih in Ivaničevih glasov nismo niti računali, in tudi ne slovenskih samostojnih kmetov, ker so pri zadnjih občinskih volitvah oddali Slovenci tri četrtnine svojih glasov SLS, vsem drugim strankam pa eno četrtnino, kar znači, da je večina slovenskega naroda proti sedanji ustavi.

Širite in naročajte !! AVTONOMISTA !!

Je. Ko so ljudje videli, kolike dohodke prinaša oduševstvo, je začel odirati vsak, kdor je imel denar. Kdor je denar izposojeval na obresti, temu je kapital prinašal mnogo več kakor če bi ga bil naložil v katerikoli podjetju. Sluge in trgovski vajenci, trgovski pomočniki in uradniki in občinski odborniki, vse je svojo gotovino izposojevalo. Uradniki in občinski dostojanstveniki so jemali denar navadno iz javnih blagajn pod navadnimi pogoji in ga posojali kmetom za oduševske obresti. Zlasti župani so na ta način upotrebljavali občinski denar, s katerim so popolnoma svobodno razpolagali. V omenjenem aktu ministrstva notranjih zadev se trdi, da so stopili posamezni uradniki z oduševu v poslovne zveze kot kompanjoni, „da pomnože svoj kapital na tak nečloveški način.“

Okrog l. 1850. je izgledalo, da se je srbski kmet osvobodil turškega gospodarstva spahijev (veleposestnikov) samo zato, da je padel v še mnogo hujšo sužnjost oduševuh. Navajali so kot primer, da je imel neki odušev samo v enem letu, l. 1856., 164 tožb in da je izvršil 141 intabulacij! Drugi odušev je predložil sodišču dolžno pismo, glasom kate-rega mu je dolžan neki kmet 10.000 ok

Neodvisna Irska — neodvisna država.

Irski otok ima stoletno krvavo zgodovino za seboj in ni ga zlahka najti naroda ali plemena, ki bi bil s tako železno vztrajnostjo branil svojo svobodo in neodvisnost kakor jo branijo Ircei.

Irski otok tvori sestaven del kraljevine Velike Britanije. Angleži so uvedli na otoku popolnoma centralistično vladno, s katero se pa večina Ircev nikdar ni sprijaznila. Angležem se je porokoril le severni del prebivalstva v grofiji Ulster, ki je protestantski, dočim je večina Ircev katoliška.

Verska razlika med obema deloma otoka pa ni edina. Ko so Angleži odvrgli katoličanstvo in ustanovili svojo lastno, anglikansko cerkev, so uvedli v katoliškem delu irskega otoka fevdalen režim na korist anglikanskega plemstva, ki je irski narod na fevdalen način zaslužnijo. Razlikujejo se pa Ircei od Angležev tudi po jeziku, tako da je sličnost med irsko-angleškimi in našim problemom izvzemši fevdalizem prav velika.

Boj, ki ga bijejo Ircei za svojo neodvisnost, je s ponosno silo izbruhnil za časa svetovne vojne in je prizadeval angleški vladi hude preglavice. Po vojni je upornost Ircev rastla od dne do dne in doslej se angleški vladi še ni posrečilo vzpostaviti na Irskem miru in reda.

Ircei so proglasili svojo republiko in za predsednika izvolili svojega voditelja de Valero. Kot odgovor na to je angleška vlada poslala na Irsko ogromno vojsko, da ukroti upornike. V dnevnem časopisju smo do nedavnega čitali strašna poročila o krvavih dogodkih, ki so se nato odigravali na irskih tleh. Angleška vlada je uradno izjavila, da ne odneha, Ircei pa tudi ne odnehajo, ampak se bore proti silni angleški premoči z bombami in atentati. O napadih takozvanih „sinfejnovec“ na angleško vojsko, pristanišča itd. prinašajo listi še danes poročila.

Ta trdovratni odpor Ircev, katerih neupogljiva volja in železna volja ni nič manjša od angleške, je primoral tudi Angleže na — popuščanje. Predsednik angleške vlade Lloyd Georges je povabil nedavno nepriznanega predsednika irske republike de Valero na razgovor!

Zakaj to pišemo, bo kdo vprašal? Nedavno tega smo čitali v zelo razširjenem srbskem listu „Beogradski Dnevnik“ uvodni članek, kjer opozarja pisec srbsko vlado na boj med Ircei in Angleži in ji svetuje nepopustljivost proti Hrvatom in Slovencem po vzoru Angležev. Naj stane, kar hoče, država mora biti enotna in eventualni odpor Hrvatov in Slovencev proti centralizmu je treba zlomiti z vojaško silo in držav-

no in narodno edinstvo naj se zamoči v potokih krvi, če je treba!

To je lepa, krasnih upov za bodočnost polna perspektiva! Hrvatje in Slovenci naj po tej teoriji ne bodo gospodje na svoji zemlji, ampak naj mirno pripoznajo, da je njihova zemlja privatna last srbskega dela, kjer so gospodarji Sibi in bodo tudi ostali gospodarji Srbi, če ne zlepa, pa s pomočjo armade in bajonetov!

Tako si zamišljajo centralizem nekateri — hvala Bogu, da le nekateri, ampak mnogo jih je! — srbski šovinisti, ki mislijo, da so tudi oni že — Angleži!

Nam pa ne gre za gospodstvo nad drugimi, ampak samo zato, da ostanejo gospodarji v svoji hiši! Mi ne grozimo nikomur s silo, nikomur nočemo škodovati in nikogar nočemo prikrajšati v njegovih pravicah, pač pa smo pripravljeni živeti i s Srbi i s Hrvat i z Bolgari v skupni jugoslovanski državi, ki ima dovolj prostora za vse in v kateri je lahko Slovenec v svojem koncu svoboden gospod, Srb v svojem in Hrvat v svojem!

Naj nam šovinisti raje ne groze z „Angleži“. Če bodo oni poskušali posnemati Angleže in angleško brutalnost, bodo naleteli čisto gotovo na tako trdovraten odpor pri Hrvatih in Slovencih kakor so naleteli nanj Angleži pri Irceih!

Pokojni dr. Krek je pri neki priliki rekel: „Narod brez lasine državnosti ni narod.“ Tudi mi se zavedamo, da smo narod in da smo socialna in politična enota, kakor Ircei. Dočim pa zahtevajo Ircei za sebe popolno neodvisnost, popolno samostojnost in popolno ločitev od države, v kateri so doslej živeli, torej svojo lastno državnost v polnem obsegu in pomenu besede, zahtevamo Slovenci v svoji skromni dobrodušnosti samo ponižno — avtonomijo, t. j. pravico, da si dajemo svoje zakone sami v vseh ozirih, kolikor ni neobhodno potrebno odreči se lastni državnosti na celokupno korist vseh Jugoslovanov! Zato nam pretijo z „Angleži“ in z bajoneti!

Pred takimi nazori moramo odločno svariti in to v eminentnem interesu države. Sila v današnji dobi ni nikdar dobra in doba bajonetov je minila. Mi ne trdimo, da bo sila tudi pri izzvala težnjo po lastni državnosti kakor pri Irceih, priznavamo pa možnost. To bi bilo vsem na kvar.

Zato bo bolje, če gospodje, ki groze z „Angleži“, še nekoliko počakajo. Počakajo naj vsaj tako dolgo, da si bo celo stvar natanko premislil pravi Anglež Lloyd Georges in se začel z Ircei — razgovarjati! Potem bodo tudi oni dostopnejši za pametne besede.

Dnevne vesti.

Poziv nekaterim prejemnikom lista. Uprava našega lista ima zabeleženih nekaj prejemnikov lista, ki nam lista še do danes niso vrnili, ampak tudi naročnine se niso poravnali. Prosimo te gospode, da store vendar enkrat to, kar

koruze; to dolžno pismo je imelo številko 765! Pripovedovali so, da imajo nekateri oderuhi več zemlje kakor 20 kmetov skopaj! Znani so bili okraj, na primer jasiški, kjer so cele vasi prešle v last oderuhov. „Če ne najdemo pomoči, beremo v nekem pismu iz te dobe, „bo postal kmet tlačan svojih uplikov.“

Vlada je poznala zadolžitev kmetov, toda smatrala je, „da ne more napraviti nikakih preventivnih korakov.“ Pač je naročala oblastem, naj svetujejo ljudstvu, da se varuje pred plačevanjem pretiranih obresti. Javno mnenje pa ni ostalo tako ravnodušno kot vlada. Ko se je po vojski na Krimu l. 1859. pojavilo v državi silno pomanjkanje denarja, se je začel pečati uradni list „Srbske Novine“ s kmečkimi dolgov. V vsaki številki je objavljal list članke in dopise o oderuštvo kot o glavnem vprašanju te dobe. Tedaj je predlagal Milovan Janković, „da se penzijski in šolski fond i spojijo z občinskimi, cerkvenimi in pupilarnimi blagajnami v en sam velik fond za posojila, ki bi bil nekaka banka za vse lastnike nepremičnim in ki bi imel filijale po celi državi. Ta fond bi imel nalogo, da uniči oderuštvo z dovoljevanjem posojil po nizki obrestni

zahteva običajen takt in naj ali list vrnejo ali pa se poslužijo poštinih položnic, da ne bo uprava prisiljena postopati po zakonu. Vsaj vendar ni tako težko napisati na naslovno stran besed: „Nazaj, ne sprejemem“ ali pa odposlati

meri. Vprašanje o prevelikem zadolženju kmetov je postalo tako občutno, da so l. 1858., po restavraciji kneza Miloša, vsi pričakovali od njega, da se bo v prvi vrsti pečal s tem vprašanjem. Zato je izdal knez Miloš l. 1859. sledečo naredbo: „Če izjavi dolžnik, od katerega zahteva upnik plačilo pred sodiščem, da je dolg narastel vsled neprimerno visokih obresti, mora pod prisego povedati, kako visok je bil dolg spočetka

Zaradi večje „varnosti“ se je morala ta prisega izvršiti v cerkvi pred okrožnim svečenikom v navzočnosti sodnika in predsednika sodišča. V istem smislu je predpisala tudi zakon od leta 1860., da sme dolžnik pod prisego v cerkvi dokazati, da so mu že v dolžnem pismu uračunane protipostavne obresti. Ta določba je pa dokazilno vrednost dolžnih pisem skoro popolnoma uničila, ker je bil izročen upnik dolžniku na milost in nemilost in v interesu kredita so jo morali ukiniti koncem l. 1860.

Odbor Sveto-andrejske skupščine pa je hotel iti še dalje. Po val je vlado, da zloži vse javne fond i in „svoj kapital za izposojevanje“ v en sam kreditni zavod, ki bi s svojimi zadolžnicami plačal vse dolgove v državi in ki bi stopil

potrebne zneska na naslov upravnitva: Ljubljana, Breg št. 12. Upamo, da ta naš poziv ne ostane zaman!

Centralisti proti sebi. Okrajni komisar pri deželni vladi g. Poklukar je poprej služboval v Bosni, kjer je napravil tudi tam veljavni politični izpit. Sedaj zahtevajo od njega, da napravi avstrijski politični izpit, ker bosanski v Ljubljani ni veljaven. Gospod, ki to zahteva, je dvorni svetnik v Ljubljani, pa nima ne bosanskega ne avstrijskega političnega izpita. Ali so ti izpiti vredni kaj več ko — nič? Mi mislimo, da ne!

„Državotvorni element!“ Gospod Ivan Ancelj je bil z ukazom od 7. marca t. l. imenovan poverjenikom pri zemaljski vladi v Zagrebu. Poprej je bil v zasebni službi in ni nikoli bil niti eno uro v državni službi. Bil pa je dolgo časa uradnik pri bolniški blagajni in nadzornik tramvajskega prometa v Zagrebu. Pred nekaj časa pa so mu s posebnim ukazom vsteli v državno službo celih 21 let kot aktivno dosluženi, ki se vštejejo v pokojnino. Ni treba pripomniti, da je g. Ancelj — državotvorni „demokrat!“

Feldmaršallajtnant g. Lavrič je star možiček, ki živi v pokoju. Zadnjič enkrat je hodil okoli Zatične, kjer je doma, s kukalom v roki in gledal po prijaznih dolenskih holmih. Zato so mu napravili v neki pisarni — fascikel. Dobro je, da se ima takšne nevarne tiče v evidenci. Kajpak!

Rektor ljubljanske univerze g. dr. Rihard Zupančič je baje prav pameten mož, svetovnega razgleda. Ne moremo presoditi, kaj ga je vodilo, da je na svoje zrele leta spoznal, da je doslej živel v krivi veri. Prestopil je namreč sedaj v pravoslavno cerkev. Gotovo so ga vodili zelo važni motivi. Kakor smo informirani se je prekrstil v — Momčla!

Upravna reforma. Kakor nam poroča prijatelj iz Beograda, se vrše v ministrstvu notranjih zadev že predpriprave za upravno reformo, ki jo nameravajo izvesti istočasno s razdelitvijo države na velike županije. Po § 96. sedanje ustave preide namreč velik del poslov, katere se sedaj upravlja je pokrajinske vlade, na pokrajinske skupščine, ki bodo imele tudi svoje uradništvo kakor nekdanji deželni odbori, toda mnogo manjše število. Vsled tega prenosa poslov bo pa postalo veliko število uradništva, ki je sedaj zaposleno pri pokrajinskih vladah, popolnoma odveč. Da pa ne bodo ostali prizadeti uradniki brez kruha in rodbinami vred pahneni v bedo, nameravajo večino starejših uradnikov, ki imajo že okoli 25 — 30 let službe za seboj, upokojiti, mlajše moči pa dodeliti tistim oblastim v državi, kjer vlada pomanjkanje uradništva. Na ta način upajo doseči znatno izboljšanje uprave zlasti v Južni Srbiji, kjer je ravno pomanjkljiva uprava kri-va večnim neredom.

Doslednost pa takšna! „Naprej (Enakost)“ od pretečenega četrtka grmi proti avtonomistom in pravi: „V naši stranki je odklenkalo avtonomnim generalom, zato pa so seveda morali oditi.“ In dalje: Avtonomizem bi bil po-

na mesto privatnih upnikov v njihovih pravicah napram zadolženim kmetom. Od tega predloga so pa sprejeli samo glavni misel, naj država ustanovi velik kreditni zavod. Kmetje se niso zadolžili iz obsejnosti, ampak ker so potrebovali denar. Dokler je mogel kmet dobiti denar samo pri oderuhih, se je seveda obračal na nje. Ako hoče torej država osvoboditi kmeta iz oderuških rok, naj mu sama ponudi posojila pod ugodnejšimi pogoji. To idejo so izvedli pod knezom Mihajlom: 12. avgusta leta 1862. je izšel zakon, s katerim se je ustanovila „Uprava Fondova“, ki je smela razpolagati ne samo z vsemi dotedanjimi fond i, ampak tudi z depoziti in denarjem varovancev, s katerim so prej razpolagala sodišča. Ta zavod pa ni imel filijalk po deželi in je dovoljeval posojila samo na nepremično posest, in sicer samo velike zneske in na dolge obroke. Zato z njegovo ustanovitvijo še ni bil organiziran kmečki kredit v pravem smislu. „Uprava Fondova“ ni odgovarjala popolnoma svojemu namenu, čeprav je bila ustanovljena z namenom, da odvrne kmeta od oderuških posojil. Res je sicer, da se tega zavoda niso posluževali samo trgovci in uradniki — posluževali so se ga tudi kmetje,

osebljena diktatura, ki je protetarijat ne bi mogel prenašati...

Mogoče pa bi proletarijat lahko prenašal centralistično diktaturo? Ne!

V ravno isti številki prinaša namreč isti list članek „Delo v naših občinah“, kjer glasi druga pesem: „Država ne bi smela staviti na občino tolikih žrtv, če ne bo dajala rednih podpor, kakor na Angleškem. Občina, ki stoji danes pod političnim in gospodarskim nadzorstvom države, postaja življenja nezmožna. Kako naj vrši občina svoje kulturne dolžnosti? —

Naši poslanci naj se zavzemó za to, da ne bodo vsi davki izginjali v velike centralistične blagajne!“

Pripis:

Kdor to logiko prenese, temu bodi priznanje od naše strani.

Prvega kraljevskega namestnika je dobila stara kranjska dežela v osebi g. Ivana Hribarja, dosedanjega poslanika kraljevine SHS v Pragi. Mi se ne nameravamo pečati tukaj z njegovo osebo ali pa z njegovimi osebnimi političnimi naziranj, pač pa hočemo podčrtati dejstvo, da je on od centralne vlade v Beogradu za kraljevskega namestnika na Kranjskem ravno tako imenovan kakor so bili „imenovani“ od centralne vlade na Dunaju različni Heini, Attemsi in Schwarzzi za deželne predsednike na Kranjskem. Osebe so druge, narodnost je druga, toda princip in sistem sta ostala neizpremenjena! To je pa za nas glavna stvar! Ali se ne bo vsak misleč človek vprašal: Čemu je pa bila sploh svetovna vojna? Hein gre, Hribar pride, — Hribar gre, Milojevič pride, — Milojevič gre, Esterhazy ali Papatata pride... Nekim vaščanom na Gorenjskem očita narodna pesem, da imajo kriv hrbet. Ali niso vsi Slovenci iz te vasi?

Preiskavo proti atentatorjem na PRESTOLONASLEDNIKA so izrabljali in jo še izrabljajo nekateri listi proti komunistični stranki kot taki. Poslanec Klemenčič je zaradi tega razposlal listom izjavo, v kateri odvrta odgovornost za atentat od stranke kot take, za katero je merodajen pač le njen splošno znani strankarski program. Priznati moramo, da ima g. Klemenčič v principu prav. Posamezni prenapeteži se najdejo povsod: imamo jih v nacionalističnih strankah (fašisti!), imamo jih med „ljudskimi“ strankami in med vsemi. Nedavno so dolžili socialno-demokratsko stranko kot moralno odgovorno za vse atentate, kar jih je bilo izvršenih zadnja leta na različne visoke osebe. Potem so dolžili posebno pri nas klerikalno stranko kot odgovorno za vsako ravadno hudodelstvo itd. Sedaj so prišli po isti preizkušeni metodi na vrsto komunisti. Pravilno pa ni ne eno, ne drugo. Nekaj razločka bo vendarle še med posameznimi prenapeteži in med strankarskimi programi!

Iz krogov deželnovladnega uradništva smo prejeli: Ko nastopi službo novi kraljevi namestnik g. Ivan Hribar, bo dosedanji deželni predsednik g. dr. Baltič razrešen svojih dolžnosti. Čuje se, da prevzame kot vladni svetnik posle

resnica je pa tudi, da so dobili od tega zavoda največ denarja beogradski hišni posestniki, „da bi zidali hiše,“ a rajši kakor to so denar izposojevali dalje, ker je bila to zanje izvrstna špekulacija, če so dobili od „Uprave Fondova“ denar po 6 odstotkov, po 12 odstotkov pa so ga posojevali dalje! Najmanj koristi so imeli kmetje in sicer iz sledečega razloga: Oni, ki so s posojili zidali hiše ali pa denar naprej posojali, so se lotevali podjetij, ki so jim nesla toliko, da so mogli odplačevati svoj dolg pri „Upravi“; kmet pa pri tedanjem stanju prometnih in produkcijskih sredstev izposojenega denarja ni mogel porabiti dovolj plodonosno. Če je prišla slaba letina, kmet niti mislil ni na kako plodonosno uporabo denarja, ampak ga je potrošil za prehrano. Zato je svoj dolg pri „Upravi“ ravno tako težko odplačeval kakor pri oderuhih in „Uprava“ je bila prisiljena, da mu proda posestvo kakor so to delali oderuhi.

(Nadaljevanje sledi.)

Ali ste že poslali naročnino?

okrajnega glavarstva v Murski Soboti. Po drugi verziji pa se poteguje za direktorsko mesto pri novi policijski direkciji v Mariboru. Dosedanji vodja okrajnega glavarstva v Murski Soboti g. vladni tajnik Lipovšek bo pa pri deljen deželni vladi.

Pavliha.

Vprašanje: Odkod izvira beseda „otrobi“? —

Odgovor: Iz parlamenta!

Gospodarstvo.

Pravi vzrok padca naše valute. Zadnji čas je naša valuta tako nizko padla na curiški borzi, da je bila vsa naša javnost konsternirana. Tako nizko naš dinar odnosno naša krona še nikoli ni stala kot danes. Pravi vzrok tega je sledeči: Kakor znano je antanta prisilila Nemčijo, da izpolni svoje obveze, ki jih je ta prevzela v mirovni pogodbi. Nemčija mora plačati antanti milijardno odškodnino ali v zlatu ali v „zdravi“ valuti ali pa v blagu. Nemčija sedaj plačuje. V to svrhu nakupuje po vsem svetu zlato in bankovce takozvane „zdrave“ valute. Katera valuta je zdrava, to je določila pa antanta sama. Med „zdravo“ valuto je štela n. pr. sledeči denar:

ameriške dolarje, angleške funte, švicarske franke, polomljene francoske franke in skrahirano laško liro itd. **Naš dinar so naši „veliki zavezniki“ zavrnil in ga s tem proglasili za „bolnega“.**

Tako je kapitalistična antanta izrekla zahvalo Srbiji za njeno junaško pomoč! Seveda je bila prva posledica te antantne „zahvale“ padec dinarja na svetovnem trgu. Lahki so tako umetno dvignili vrednost svoje lire, ki tudi nima zlatega kritja, Francozi pa svojega franka, ki je tudi zgolj popirna valuta brez zadostnega kritja v zlatu.

Radi tega se bo pri nas draginja še povišala. Zakaj naša trgovska bilanca je pasivna. Lansko leto je znašal naš izvoz eno milijardo, uvoz pa tri milijarde. Lansko leto smo imeli dobro letino, letos pa kaže slabo. Žita bomo pridelali več ko polovico manj od lani, ker je v Vojvodini, ki je naša žitnica suša. Tako ne moremo upati, da se bo letos naš izvoz dvignil. Vsled tega, ker ostane naša trgovska bilanca tudi letos pasivna in ker so tudi „veliki zavezniki“ (Angleži, Francozi, Lahki) naš denar za „nezdravo valuto“ pri plačevanju ogromne nemške vojne odškodnine, ni nobenega izgleda, da bi se dinar (krona) letos znatneje dvignil.

„Napredek.“ V naši „edinstveni“ državi so določili, ko je vladal v Belogradu še „demokratsko-socijalistični blok“, da imej en dinar tisto vrednost ko štiri naše krone. Rekli so, da je to

pravično, ker krona ni „nič vredna.“ Spomnite se, kaj ste lahko kupili za eno krono l. 1918., l. 1919. in l. 1920 ter danes. Zapravnite si, kaj boste lahko kupili za eno krono letošnje jesen. Od leta do leta je vrednost krone padala, njej sledi pa — **dinar!** Bogataš je vložil recimo leta 1914. v hranilnico 100.000 K. Danes bo prejel za to vlogo 25.000 dinarjev. Ti dinarji so sicer manj vredni kot 25.000 kron leta 1914., ampak je še vedno nekaj. Posel, delavec, obrtnik itd. pa je imel l. 1914. težko prilhranjenih recimo 200 kron vloženi v hranilnici za stara leta. Danes prejme za to le 50 dinarjev. Ali pa so dinarji od danes vredni vsaj približno toliko kot je bila krona l. 1914? Kar računajte, kadar kupujete! — Demokrati so rekli, da je to pravično, tisti socialisti pa, ki so bili takrat tudi ministri, pa so rekli „da bi bilo pravično če bi se vzelo celo deset kron za 1 dinar.“ O tem so celo pisali v časopisih. Sedaj pa vidite, kam vodijo ti ljudje! Sami nezmožni, imajo predrznost očitati breznačelnost drugim.

Ustava in valuta. Vsi takozvani „državotvorci“ in njihovi trabantje so trobili ljudem, da bo šla naša krona „gor“, ko bo sprejeta ustava. I, lejte, ustava je bila „sprejeta“ in v tistem trenutku je šla naša krona „dol“. To so zijali! Vsi ti ljudje namreč vedó, da je n. pr. Angleška velika in močna država in da njena valuta stoji zelo viso-

ko. Ta država je zelo, zelo stara. Ne vedó pa, da ta država še do danes nima sploh nobene in nikaršne „ustave“! Tam je ustava to, kar so tekom dolgin stoletij rodile potrebe, navade, običaji. Tam se vlada ljudstvo samo po svoji mili volji. Zato n. pr. na Angleškem ne poznajo nikakršnih — recimo komisarijev. Pri nas pa imamo zato „ustavo“, zahvale, „fane“, svečano streljanje in — komisarje.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. V LJUBLJANI.

IZJAVA.

V 27. številu „Ljudskega Glasa“ t. l. piše urednik Zvonimir Bernot, da sem se zatekel glede „Slov. Soc. Matice“ v klerikalnega „Slovenca“, kar ne odgovara resnici, ker smo isto izjavo poslali tudi drugim listom. Ni moja krivda, če nima urednik „Ljudskega Glasa“ potrpljenja, da bi počakal razvoja dogodka, ampak udarja brez pomisleka okrog sebe. Piše tudi, da je dozdej mislil o meni, da ne znam zavijati in da vse prečitam, kar podpišem. Pozivam ga, naj mi pove, v čem sem zavijal — ali pa naj vsaj počaka, kaj poreče sodišče, ki ima stvar v rokah.

V Ljubljani, dne 8. julija 1921.

Dr. Lončar.

Dr. Alojzij Rakun
 vljudno naznanja, da je preselil svojo odvetniško pisarno iz Sevnice v **Celje**, Aleksandrova ulica št. 4, poprej Kolodvorska ul. št. 4.

Jugoslovanski kreditni zavod
 Mariljin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Doljni Lendavi.
 obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun
 Ustanov. septembra 1919.
 Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 kron
4 1/2 %
 čistih brez odbitka rentnega davka.
 Neposredno pod državnim nadzorstvom.

TISKARSKI IN LITOGRAFIČNI ZAVOD
 se priporoča za naročbo vseh fiskarskih in litografičnih tiskovin, ki jih izvršuje po konkurenčnih cenah. Podjetje je nanovo prenovljeno in opremljeno z najmodernejšimi stroji. Izvršuje vsa dela hitro in solidno od priprave do najfinejše izpeljave.
J. BLASNIKA NASLED. **LJUBLJANA, BREG 12**

SLOVENSKA BANKA
 Vplačana deln. glavnica K 30.000.000.—. Telefon št. 567. Ček. račun št. 12 205
LJUBLJANA, Kreckov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.
 Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu. Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Gospodarska zveza, centrala za skupni nakup in prodajo
 registrovana zadruga z omejeno zavezo
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29
 ima na zalogi špecerijske predmete, kolonialno blago, vse vrste žita, moka i. t. d. prvovrstno češko in angleško manufakturo, najboljši splitski cement, lahki in težki bencin, vsakovrstne poljedelske stroje in železnino, kakor grablje, kose, lopate, krampe, žage i. t. d. Največja izbira vseh vrst mesnih izdelkov, pristnih kranjskih klobas ter domače masti, najfinejša vina domača in banatska. Lastna zeljarna. Izdelovanje mila in sveč v svoji tovarni. Nakup in prodaja vsakovrstnega lesa. Lastne žage.

Zadružna Gospodarska banka d. d. Ljubljana,
 Dunajska cesta 38./1.
4 milijone kron
 Zadene v najsrečnejšem slučaju igralce v drugem kolu državne razredne loterije.
Nad 1.200.000
 so zadele srečke v prvem kolu državne razredne loterije kupljene pri **Zadružni Gospodarski banki, Ljubljana.**
 Žrebanje se vrši **v prvem razredu 15. in 16. julija 1921.**
 Cene srečkam v prvem razredu: cela srečka 48 dinarjev, polovica 24 dinarjev, četrtinka 12 dinarjev, osminka 6 dinarjev.
 Srečke prodaja **Zadružna Gospodarska banka d. d. Ljubljana,**
 Dunajska cesta 38./1. (Hiša Zadružne zveze).

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA
 Kapital: K 20.000.000. Rezerve ohranog K 6.000.000
 Interesna skupnost s Hrvatsko Eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu **Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.** Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje
 Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.